

Oktatási Hivatal

A 2016/2017. tanévi
Országos Középiskolai Tanulmányi Verseny
első forduló

FILOZÓFIA

Javítási-értékelési útmutató

1. Az ismeretelmélettel kapcsolatos idézeteket, gondolatokat kapcsolja a megadott filozófusokhoz! (Tegyen X jelet a választott névhez!)

Idézetek, állítások	Descartes	Locke	Kant
Minden tudásunk a tapasztalatból származik, de nem onnan ered.			x
Minden tudásunk a tapasztalatból származik, s onnan is ered.		x	
Vannak „velünk született eszméink” (<i>idea innata</i>).	x		
Születésünkkel „tiszt lap” (<i>tabula rasa</i>) az elménk.		x	
Az idő és a tér tiszta a priori szemléleti formák.			x
A tér és az idő alapvetően meghatározza lehetséges tapasztalatainkat.			x
Ideáink egy része a közvetlen tapasztalásból származik.		x	
A megismerés első bizonyossága az elmében lelhető fel.	x		
A megismerés folyamatában nem választható el egymástól az érzékszervi tapasztalás és az értelem.			x
Pusztán érzéki tapasztalatok révén még egy darab viaszt sem tudnánk megismerni.	x		

Minden helyes jelölés 1 pontot ér.

10 pont	
---------	--

2. Adja meg a körülírásnak megfelelő filozófiai fogalmakat!

A filozófiai fogalom körülírása	A filozófiai fogalom megnevezése
A lét kategóriáit vizsgáló elmélet	<i>ontológia</i>
Locke nevéhez kapcsolt ismeretelméleti irányzat	<i>empirizmus</i>
Az Istent, a hitet tárgyaló elmélet	<i>teológia</i>
A középkori filozófia első korszaka	<i>patrisztika</i>
Célokság	<i>teleológia</i>
A tapasztalati világon kívüli létezők tudománya	<i>metafizika</i>
Három elemből álló logikai következtetési séma	<i>szillogizmus</i>
Az egyes esetekből az általános tételre következtetés módszere	<i>indukció</i>
Okság	<i>kauzalitás</i>
A bölcsesség szeretete	<i>filozófia</i>

Minden helyes megnevezés 1 pontot ér.

10 pont	
----------------	--

3. Írja a következő idézetek szerzőit a kipontozott helyre!

„Minden dolog mértéke az ember, a létezőké abban, hogy léteznek, a nemlétezőké abban, hogy nem léteznek” Prótagorasz (*homo mensura* tétel)

„nem léphetsz kétszer ugyanabba a folyóba” Hérakleitosz (Platónnál fennmaradt töredék)

„Sapere aude! Merj a magad értelmére támaszkodni!” (Immanuel) Kant

„De csakhamar láttam, hogy mialatt így mindent hamisnak akartam felfogni, szükségképp kellett, hogy én, aki ezt gondoltam, legyek valami.” (René) Descartes

A zárójeles pontosítások elmaradása esetén is megkaphatja a versenyző az egy-egy pontot.

4 pont	
---------------	--

4. A megadott filozófiai irányzatokhoz válassza ki a szerzőket! (Párosítsa a filozófusokat és az irányzatokat!)

Racionalizmus Descartes

Empirizmus Hume

Német idealizmus Hegel

Patrisztika Szent Ágoston

Skolasztika Aquinói Szent Tamás

Pozitivizmus Comte

Egzisztencializmus Karl Jaspers

Szofisták Gorgiasz

Milétoszi iskola Thalész

Francia felvilágosodásRousseau

Választható szerzők: Descartes; Hume; Hegel; Szent Ágoston; Aquinói Szent Tamás; Comte; Karl Jaspers; Gorgiasz; Thalész; Rousseau

Minden helyes párosítás 1 pontot ér.

10 pont	
----------------	--

5. Válasszon! Mutassa be az egyik filozófiai elképzelés lényegét! (5-6 mondatot várunk!)

- A) ontológiai istenérv
- B) nyelvjáték
- C) kategorikus imperatívusz

A megoldás várható tartalmi elemei: a filozófus neve, az adott korszak említése, ahol lehetséges, az irányzat megnevezése, az elnevezés megfejtése, nyelvileg világos magyarázat.

6 pont	
---------------	--

6. Értelmezze etikai szempontból József Attila Két hexaméter című versét!

Méрт legyen én tisztességes? Kiterítenek úgyis!
Méрт ne legyen tisztességes! Kiterítenek úgyis.

Várható tartalom

A vers több aspektusból is megközelíthető. Etikai értelmezése kiindulhat abból a felfogásból, hogy az erkölcsi tett mindig választás. Kant szerint, amikor erkölcsösen viselkedünk, akkor az emberiség képviselőjeként lépünk fel; ilyenkor emberi mivoltunk győzedelmeskedik biológiai hajlamaink felett. Ez az erkölcsi felfogás feltételezi az ember belső szabadságát, hiszen csak az választhat, aki szabad. A *Két hexaméter* „legyek - ne legyek” szembeállításának az embernek a felvetése, aki tisztában van az erkölcs mibenlétével, belső szabadságával, és azzal, hogy a létet a halál fölől lehet és kell értelmezni (Heidegger). A választás szabadságának hangsúlyában érzékelhető az a fájdalmas-dacos indulat, amelynek oka a külső világ és a költő belső világa közötti feloldhatatlannak tűnő feszültség, és a viaskodás azzal a mindent átható s mindent megkérdőjelező gondolattal, hogy az emberi tetteket megítélő, jutalmazó s büntető Isten talán nem létezik. Ebben az esetben pedig az emberre nehezedik az etika vallás nélküli megalapozásának kényszere.

10 pont	
----------------	--